

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

*Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
«Методика викладання іноземної мови та перекладу
у ЗВО»*

рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	<u>Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова. Німецька мова та література і переклад та англійська мова. Французька мова та література і переклад та англійська мова. Переклад (іспанська та англійська мови). Переклад (китайська та англійська мови)</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська. 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-німецька. 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька. 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-іспанська. 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська</u>

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

“28” серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

_____ Олександр РЕБРІЙ

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

“29” серпня 2023 року, протокол № 15

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА

Харків – 2023

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна».

Університет має забезпечувати для здобувачів вищої освіти професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Методика викладання іноземної мови та перекладу у ЗВО». Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання складає 4 кредити (120 годин), заочної форми навчання – 4 кредити (120 годин). Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 88 годин, для заочної – 110 годин.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Система вищої освіти і навчання перекладу в Україні та викладання перекладу як професійної діяльності.	5	7
2	Методика викладання перекладу як наука.	5	7
3	Психологічні основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності».	5	7
4	Перекладознавчі основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності».	5	7
5	Психолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності».	5	7
6	Лінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності».	5	7
7	Соціолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності».	5	7
8	Фахова компетентність перекладача та її складові.	5	7
9	Перекладацька компетентність як мета навчання.	6	8
10	Термінологія і переклад. Класифікація термінів. Способи термінотворення.	6	8

11	Методичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання перекладу як професійної діяльності». Система вправ і завдань.	6	6
12	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Етапи, уміння та навички еквівалентного письмового перекладу.	6	6
13	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Система вправ для навчання еквівалентного письмового перекладу та його оцінювання.	6	6
14	Формування компетентності усного перекладу. Навички та уміння усного перекладу.	6	6
15	Формування компетентності усного перекладу. Система вправ для навчання усного перекладу та його оцінювання.	6	6
16	Організація процесу формування фахової компетентності перекладача.	4	8
	Разом:	88	110

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Завдання 1, с. 21-22 [1] (Базова література).	5	7
2	Завдання 2, с. 41-42 [1] (Базова література).	5	7
3	Завдання 3, с. 78-79 [1] (Базова література).	5	7
4	Завдання 4, с. 100-102 [1] (Базова література).	5	7
5	Завдання 5, с. 125-127 [1] (Базова література).	5	7
6	Завдання 6, с. 139-140 [1] (Базова література).	5	7
7	Завдання 7, с. 166-168 [1] (Базова література).	5	7
8	Завдання 8, с. 192-193 (питання 1-10) [1] (Базова література).	5	7
9	Завдання 9, с. 193 («Які види перекладу включити до змісту й мети навчання»: питання 1-4; Завдання для самостійної роботи, с.193) [1] (Базова література).	6	8
10	Завдання 10. Термінологія і переклад (окремо).	6	8
11	Завдання 11, с. 153-154 [1] (Базова література).	6	6
12	Завдання 12, с. 246-247 (Етапи письмового перекладу) [1] (Базова література).	6	6
13	Завдання 13, с. 247-248 (Система вправ та оцінювання письмового перекладу) [1] (Базова література).	6	6
14	Завдання 14, с. 308 (Зміст, модель, етапи, навички та уміння усного перекладу) [1] (Базова література).	6	6
15	Завдання 15, с. 309-310 (Система вправ та оцінювання усного перекладу) [1] (Базова література).	6	6
16	Завдання 16, с. 353-355 [1] (Базова література).	4	8
	Разом:	88	110

Вимоги до студентів:

1. В межах першого завдання студенти мають самостійно з'ясувати Передумови виникнення методики викладання перекладу. Система вищої освіти і навчання перекладу в Україні та за кордоном. Підготовка перекладачів у світлі загальноєвропейських рекомендацій щодо навчання іноземних мов та практики навчання перекладу в світі. Державний та міжнародний стандарти з перекладу у класифікаторі професій.

2. В межах другого завдання студенти мають самостійно з'ясувати зміст поняття «Методика викладання перекладу» та її завдання, її структуру (мету, зміст навчального предмету «Теорія та практика перекладу», принципи, методи і засоби викладання перекладу, а також компоненти змісту процесу викладання перекладу). Студенти також мають ознайомитися із методами дослідження у методиці викладання перекладу, їхніми етапами та параметрами, за якими конкретизується модель навчання, принципами формулювання гіпотези дослідження та її експериментальної перевірки, способами забезпечення безпосереднього зв'язку між незалежною та залежною змінними, методами обробки даних та формулювання висновків дослідження; встановити зв'язки методики викладання перекладу з іншими науками.
3. При виконанні третього завдання студенти мають самостійно ознайомитися з психологічними (зміст процесу перекладу, роль внутрішнього мовлення, механізм перекладності, патерни переносу, етапи розвитку природженої здатності до перекладу, стратегії та прийоми перекладу природних білінгвів).
4. Виконання четвертого завдання вимагає від студентів усвідомлення змісту поняття «переклад» як виду діяльності, а також його ключових понять – значення і смисл, еквівалентність та адекватність, способи перекладу.
5. За результатами виконання п'ятого завдання студенти мають засвоїти зміст таких психолінгвістичних понять як процес перекладу, одиниця перекладу, стратегія перекладу та врахування джерел труднощів перекладу.
6. При виконанні шостого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з лінгвістичними проблемами перекладу, зокрема, тих, що стосуються розбіжностей в категоризації, контрастивного аналізу, розбіжностей граматичних та лексичних систем в різних мовах, способів передачі фразеологічних одиниць.
7. В межах сьомого завдання студенти мають самостійно з'ясувати зміст поняття «фонові та предметні знання», та навчитися визначати їх обсяг для конкретних умов навчання.
8. Виконання восьмого завдання студенти мають самостійно ознайомитися із змістом терміна «компетентність» стосовно методики навчання перекладу, підходами до визначення складу фахової компетентності перекладача (ФКП) та її компонентами (мовна, мовленнєва, білінгвальна, предметна, перекладацька, особистісна, пошукова, стратегічна).
9. За результатами виконання дев'ятого завдання студенти мають поглибити власні знання стосовно змісту поняття «перекладацька компетентність» та головних напрямів її формування, зокрема, видів перекладу, які входять до складу ФКП як мети навчання у вищих закладах освіти, спільних та диференційних ознак усного й письмового перекладу та їх врахування у процесі навчання.
10. При виконанні десятого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з термінологічними проблемами перекладу, зокрема, типологією термінів за їхньою структурою, походженням та ступенем спеціалізації, а також впливом згаданих ознак термінів на вибір способів їх перекладу.
11. В межах одинадцятого завдання студенти мають самостійно з'ясувати загальні підходи до типології вправ для навчання перекладу; структура системи вправ (типи її підсистем); підготовчі вправи, вправи для формування перекладацьких навичок, вправи для розвитку перекладацьких умінь; загальні чинники, які має враховувати система вправ для навчання перекладу.
12. В межах дванадцятого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з головними принципами навчання письмового перекладу (ТО), його видами, навичками й уміньми та етапами: аналіз тексту оригіналу; навчання розпізнавання головної та другорядної інформації ТО; параметри доперекладацького аналізу ТО; етапи та підетапи породження тексту перекладу (ТП).
13. За результатами виконання тринадцятого завдання студенти мають поглибити власні знання стосовно системи вправ для навчання письмового перекладу, їхня мета і зміст; загального спрямування занять з навчання письмового перекладу; вибору одиниці перекладу письмовому

перекладі; етапів та підетапів редагування ТП; навичок та умінь етапу редагування ТП; вправ для формування умінь редагування ТП; оцінювання ТП.

14. В межах чотирнадцятого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з принципами навчання усного перекладу; змістом етапів та підетапів усного перекладу; навичками й уміньними, спільними для усіх видів усного перекладу, специфічними для перекладу з аркуша, усного послідовного та синхронного перекладу, принципами застосування перекладацького скоропису та його головними принципами (орієнтація на глибинну структуру ТО, принцип вертикалізму у записах та їхня щільність).

15. За результатами виконання п'ятнадцятого завдання студенти мають поглибити власні знання стосовно системи вправ для навчання усного перекладу та його оцінювання.

16. При виконанні шістнадцятого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з принципами архітекtonіки навчального плану для навчання перекладу як професійної діяльності; визначення послідовності вивчення дисциплін, що входять до начального плану, змістом порівняльних дисциплін; перевагами та недоліками різних варіантів послідовності видів перекладу у навчанні; послідовності сфер, на матеріалі яких доцільно навчати практики перекладу; частотності та змісту контрольних занять в процесі навчання практики перекладу; співвідношення занять з практики усного та писемного мовлення, а також дисциплін теорії та практики перекладу протягом усього курсу навчання.

Форми контролю та критерії оцінювання. Завдання, винесені на самостійну роботу студентів, контролюються на початку кожної лекції (виступи студентів), шляхом перевірки контрольних завдань, які студенти щотижня (до початку наступної лекції) здають на платформу *Moodle*, а також включаються в білети для оцінювання на семестровому екзамені. Критерії такого оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Список літератури

Базова

1. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю "Переклад". Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.

Допоміжна література

1. Зінукова Н.В. Усний переклад у зовнішньоекономічній сфері: теорія і методика навчання магістрів-філологів: монографія. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. 424 с.
2. Ольховська А. С. Розвиток фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: теорія і практика. Харків: Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, 2018. 412 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

EBSCO Publishing – багатопрофільна база даних, яка нараховує понад 4600 журналів. (Доступ з Інформаційного центру "Вікно в Америку", Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В.Н. Каразіна)

Додаткові інформаційні ресурси розташовано на сторінці кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша ХНУ імені В.Н. Каразіна. URL: <http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4>.